

U Puli, nedjelja 16. lipnja 1918.

CIJENA lista: U pretplati za čitavu god. K 48.—, za polugodište K 24.—, tromjesečno K 12.—, mjesečno K 4.—, u maloprodaji 16 fl. pojedini broj. OGLASNI primaju se u uredništvu lista trg. Cusiova 1.

Godina IV.

Njemačke socijalističke teorije kod nas.

Socijalistički list „Pravda“ zašao je u teoretske stranputice te se posve pokorio njemačkim socijalno-demokratskim teoretikarima. U Vitomiru Koraču imao je taj list vrijednog i ozbiljnog urednika, koji je nastojao preudeliti smisao socijalističke doktrine za naše prilike. Žalibože je to doba treznenja i razboritog razglabanja prestalo prebrzo i u uredništvu su se dočepali vlasti nezrelci socijalistički teoretikari, koji su tradicionalnom hrvatskom površnošću skrpal protuslovne i nevjerojatne socijalističke tralje, što su pale sa bogatog stola njemačke socijalne teorije, u „nov“ program, koji za čudo odgovara interesima Rennera i Scheidemanna. Uzalud je bila ruska revolucija, uzalud katastrofalne posljedice, što ih je osjetio ruski narod na svom vlastitom tijelu zbog slijepog podražavanja njemačkih teorija. Trocki i Lenin su živte vlastite bezazlenosti, ucijepljene u njih sa izvjesnom tendencijom od njemačkih socijalnih demokrata.

Nije teško dokazati, da je njemačka socijalna demokracija u Austriji i u Njemačkoj nacionalistička. Time doduše ne kažemo, da su njemački socijalisti bez iznimke šovenski nacionalisti. Mi mislimo jedino vodeće njemačke političare socijalno-demokratske većine, koja vlada u Njemačkoj i u Beču. Ova socijalna demokracija propovijeda, da je dužnost svijlu proletarijata, da se bori protiv kapitalističkih stranaka i da u tom pogledu učine u svojim zemljama red. Ova je formulacija socijalističkog programa vrijedila prije rata za sve socijalističke stranke. Tečajem rata odustali su baš njemački socijalni demokrati od praktičnog izvajanja posljedica, a Scheidemann priklijučio se u Njemačkoj domorodnim strankama i time omogućio Njemačkoj uspješan nastavak rata. Između njemačkog naprednjaka i njemačkog socijaliste nema danas pogotovo nikakvih bitnih razlika. U teoriji je njemačka socijalna demokracija katkada ekstremna i neumoljiva, u političkom djelovanju zavladao je praktični i oportunistički kurz. Scheidemann, Renner, Seitz itd. su istotakvi njemački nacionalisti, kao što su Dobernig, Hauser i različiti drugi njemački zastupnici.

Njemačka socijalna demokracija znala je zgodno da upotrebi socijalističku teoriju sebi u korist a tuđim narodima u propast. Dok su boljševici, vjerni sljedbenici njemačkih socijalističkih propagatora, izveli taj program u praksi do skrajnjih konsekvencija te očekivali od njemačke socijalne demokracije, da poduzme adekvatan korak, koji bi bio zapečatio opravdanost ruskog umovanja, pustili su ih Scheidemann i drugi u Brest-Litovskom na clijedlu, „Vorwärts“ je imao i imade još današnjem cinizam, da čini ruske boljševike odgovornima za prodiranje njemačkih četa u razoružanu Rusiju. Dok su njemački socijaliste budno pazili na to, da se u Rusiji strogo provede načelo staleškog boja, da se mjesto rata među državama i narodima upriliči rat među staležima — uslijed čega je ruska vojska smalaksala — gledali su skrštenih ruku, kako su vojske njemačkog imperijalizma i kapitalizma unilazile u Rusiju, razoružanu od sljedbenika njemačke teorije socijalizma. Cinjenica, da njemački socijaliste, nijesu poduzeli niti najmanji pokušaj, da provedu istodobno načelo staleškog boja u Rusiji, da su dapače javno odsudili pokušaj stavljanja svjetsnijeg i moralnijeg dijela njemačkog radništva, sve to je dostatan dokaz, da im je na jeziku bila briga za klasnu dobrobit radništva, a na srcu briga za veličinu njemačkog imperija.

Ista načela provadja njemačka socijalna demokracija sada u našim pokrajinama. Njemačka je teorija isključivosti staleške borbe rezultat prilika, kakve vladaju među njemačkim narodom. Njemački narod u Austriji nema samo svoja narodna prava; on imade i privilegije nad drugim narodima. Nacionalno je pitanje u socijalističkom smislu riječi ne samo već riješeno, već je riješenje takvo, da priznaje tom narodu veća prava, nego li bi mu išla po misli narodne ravnopravnosti. Njemački se socijaliste moraju prema tome ograničiti na staleški boj, a u nacionalnim pitanjima mogu jedino da suradjuvaju sa narodnim strankama podjarmljenih nacija. Pošto nema pravedne narodnog cilja u njemačkoj politici, nema ni mogućnosti kooperacije između socijalističkih nesocijalističkih njemačkih stranaka. Ali upravo njemačko-nacionalistički je tražiti od jugoslavenskih socijalnih demokrata, da se odriču sudjelovanja sa ostalim strankama u onim narodnim pitanjima, u kojima ove stranke traže ravnopravnost sa ostalim narodima.

Jasno jest, da ova socijalistička teorija mora da koristi njemačkim nacionalcima, jer otežava

boj jugoslavenskog naroda za ravnopravnost, sije razdor u njegove redove, koji se danas bore za one temelje, na kojima je njemačka socijalno-demokratska stranka sazдалa svoje teorije. Da kažemo jedan primjer: Nijemcima nijesu potrebne nove škole, jer ih imadu u dostatnom broju, Nijemcima nije nužna njemačka uprava, jer ju posjeduju ne samo u njemačkim, već i u nenjemačkim pokrajinama, sa jednom riječi Nijemcima nije potreban boj za narodnu samostalnost i ravnopravnost, pošto ne samo, da su ravnopravni, oni još vladaju nad ostalim austrijskim narodima. A bez ovih uvjeta, koji su potrebni u istim mjerama građanskim, agrarnim i radničkim strankama, nema mogućnosti nesmetanog i uspješnog klasnog boja. Bez vlastitih škola nema klasno svijesnog radnika, bez samouprave nema slobode štampe, bez vlastitog činovništva nema razumijevanja za narodne potrebe, i nema ni pravog staleškog boja, pošto su svi staleži na jednak način stegnuli i zaostali, kako to vidimo baš kod Jugoslavena, gdje nema niti radnika niti gradjana niti agraraca u pravom smislu riječi.

Radi toga kooperacija u nacionalnim pitanjima, koja se tiču izjednačenja narodnih prava, nije samo potrebna već bi značilo izdajstvo socijalističke misli i onemogućivanje klasnog boja, kad bi joj baš socijaliste ustegli svoju pomoć. U tom smislu i mi složni sa službenim socijalistima. U našem narodu ne smije biti staleških razlika i staleških prava. Socijalni red mora biti takav, da osigurava svakom državljanu bez razlike staleža ista prava u političkom i materijalnom smislu. Mora se sprečiti, da se jedan stalež obogati na račun drugoga, mora se sprečiti nagomilavanje kapitala kod pojedinih ljudi itd. To su zdrava i pametna načela. Ali naš socijalistički boj neće nam koristiti ništa, ne budemo li imali vlastite, samostalne države. Jer se u Beču i u Pešti obaziraju istotako na želje našega polugradjanstva kao što na želje naših socijalnih demokrata ili seljaka? A sve to samo iz nacionalnih razloga. A baš ovi nacionalni razlozi onemogućuju i pravi staleški boj socijalizma u našim pokrajinama. U Beču čine veliku razliku između Habermanna i Adlera, Modrabečka i Rennera i to ne možda iz staleških, već iz nacionalnih razloga.

Bez tog priznanja političkih prava narodu i svakom pojedincu nema upoće političkog boja, nema javnog života; jer današnji je naš javni život ograničen na manifestacije i deklamacije bez praktičnih rezultata. Od toga pati i gradjan i seljak i radnik; a radi toga se moraju i radnik i gradjan i seljak ujediniti u boju sa samoopredjeljenjem naroda, jer će inače ostati njihov boj i za budućnost puka manifestacija i deklamacija bez daljnjih posljedica. Tuđnjački agenti tjerat će nas kao stado, kud ih volja, bižat će svakoga bez razlike, a mi ćemo tom prigodom upriličiti staleške bojeve. To su praktične posljedice Pravidnog novog stanovišta.

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 15. (D. u.) Službeno se javlja: Jutros rano porasla je topovska paljba na mnogim mjestima jugozapadne fronte do velike jakosti. Na albanskoj fronti ponovno su se jučer izjalovile uz upotrebu pričuva provedene navale Francuza sjeverozapadno od Sina-Premite. — Poglavica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 15. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Jugozapadno od Merrisa učinismo zarobljenika. Suzbity su jaki neprijateljski udarci na Ancrei. Na veče oživješe na obim stranama Somme toposki i minometni bojevi. — Vojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: Jugozapadno od Noyona ostala je pješadijska djelatnost ograničena na mjesna bojna djela. Topovska je borba na jakosti popustila. Južno od Aisne ostala je topovska borba jaka. Suzbite su mnoge djelomične navale, što ih je neprijatelj pouzeo protiv našim linijama u šumi Villers-Cotterets. Broj zarobljenika iz posljednjih bojeva južno od Aisne porastao se na 48 časnika i preko 2000 momaka. — Poručnik Udet izvješio je svoju 30., poručnik Kirschstein svoju 25. i 26. zračnu pobjedu. — Istok — Eichhornova vojna skupina: Uništene su ruske bande od oko 10.000 momaka, koje su se, dolazeći iz Jajska, iskrcale na zaljevu Mius, na sjevernoj obali Azovskog mora i koje su prodirale da navale na Taganrog. Dijelovi neprijateljskih četa, koje su htjele umaći na čamcima i splavima, bili su sastrijeljeni u vodu. — Ludendorff.

Rat.

Francuski izvještaj od 13. lipnja na večer: Tečajem dana poduzeo je sjeverno od Merya. Napadajuće čete nijesu u našoj vatri mogle da prodru do naših linija te su se morale povratiti u svoja izlazišta, izalovio je pretrpjeli teške gubitke. Među materijalom, kojega smo zaplijenili tečajem naših navala od 11. lipnja, imade 10 topova, od kojih 4 teška i velik broj strojnih pušaka. Između Oise i Aisne prošao je dan mirno. Južno od Aisne nastavio je neprijatelj u jutro svoj udarac između Aisne i šume Villers Cotterets. Na većem dijelu fronte bio je suzbijen. Uspjelo mu je jedino, da se ustali u Laversine. Svi njegovi pokušaji, da provali iz Couvresa i da napreduje zapadno od dvorca Verde Feuille, izjaloviše se potpuno. Tečajem poslije podna nije neprijatelj obnovio svojih navala. Neprijatelj, kojemu je uspjelo, da se za trenutak ustali u našim položajima kod Champmeta i La Pompelle, bio je suzbijen te položaj uspostavljen. Na ostaloj je fronti prošao dan mirno.

Francuski izvještaj od 14. lipnja popodne: Tečajem noći došlo je samo do mjesnih sukoba. Francuzima je uspjelo na različitim mjestima, da provale njemačke linije, tako sjeverno od Grivesnesa i u odsjeku Courcellesa. Kod toga su zarobili 30 momaka. Kod farne Loges uznapredovali su Francuzi nešto. Njemački se je napadao u području Antheuila posve skršio. Između šume Villers-Cotterets i Chateau-Thierry trajao je živahni topnički boj. Tečajem noći dopremile su francuske patrole u okolici Boussieresa, zapadno od Reimsa i u Champagnei, zarobljenika.

Francuski izvještaj od 14. lipnja na večer: Tijekom dana ne bijaše nikakvog poduzeća pješadije. U šumi Haugard prilično jaka borba artilerije. Južno od Aisne, u predjelu između Villers-Cotterets-Chateau-Thierry pridolazi k orudju, koje je najavljeno kao oteto neprijatelju, još devet topova, između njih 7 teških i 40 strojnih pušaka. Inače je protekao dan posvuda mirno.

Engleski izvještaj od 13. lipnja na večer: Pri uspješnim manjim poduzećima, koje provedosmo prošle noći u okolici Meerisa, privredosmo 48 zarobljenika, 6 strojnih pušaka i jednu opkopnu mužaru. Osim obične djelatnosti artilerije na obim stranama u različitim odsjecima, nema što da se javi.

Engleski izvještaj od 14. lipnja u jutro: Po noći smo izveli uspjele napadaje kod Neuvillea, Givenchyu te La Basseca. Jugozapadno od Gavrellea i sjeverozapadno od Mervillea došlo je do okršaja ophodnja, koji su svršili povoljno po nas. Kao rezultat različitih okršaja dopremili smo nekoliko zarobljenika i dvije strojne puške. Jutros rano poduzeo je jako neprijateljsko odijeljenje napadaj na našu novu postojanku južno od Merrisa. Bilo je posve suzbijeno. Nekoliko je zarobljenika ostalo u našim rukama. Neprijateljsko je topništvo djelovalo u odsjeku Villers-Bretonneux i u dolini Scarpe.

Engleski izvještaj od 14. lipnja na večer: U odsječku sjeverno od Bailleuila privredosmo francuske ophodnje tijekom noći nekoliko zarobljenika. Inače nema ništa da se javi.

Izvještaj istočne armije: Bojna poduzeća na gorama Kamija-Lenja nastaviše se uspješno. Na desnom su križu naša unaprijed pomaknuta odijeljenja provalila na sjevernoj kosi sve do izvora Skumbija u smjeru na Kukti. U središtu prodrli smo u Sina-Premite, gdje smo zaplijenili mnogo živeža i zaliha municije. Na lijevom križu držimo Gopes. Zaposjednuto smo područje utvrdili. Naše napredovanje obuhvaća područje od 15 kilometara dubine i 18 kilometara širine. Osvojili smo 11 sela te zarobili 310 momaka.

Amerikanski izvještaj od 13. lipnja: Jučer popodne osvojile su naše čete sjeverozapadno od Chateau-Thierrya zadnji njemački položaj u šumi Belleau. Kod toga su dopremili nekoliko zarobljenika, strojnih pušaka i opkopnih mužara, izuzev one, koje smo osvojili dan prije. Rano u jutro nastavio je neprijatelj svoje navale na fronti od više od 15 milje na liniji Belleau-Boureches. Navale, koje su bile pripravljene zesokom topničkom paljbom, skršile su se posvema. Naši su položaji ostali netaknuti. Gubici su neprijatelja bili teški.

Američki izvještaj od 14. lipnja: U predjelu Chateau-Thierry bijaše dan označen žestokom obo-

stranom djelatnošću artiljerije, koja bijaše popraćena plinovitim napadajima. Sa ostale fronte nema što da se javi. — Jučer oboriše naši letjaci dva neprijateljska lietala.

Turski izvještaj od 14. t. mj. javlja: Palestinska fronta: Uspješno smo uzvraćali na vatru, koja je naparena na naše položaje istočno od Jordana. Medju Curufom i Aneze bje osujećena ponovna navala buntovnička na željeznici Hedža. Istočna fronta: Obzirom na prodiranje Engleza u Perziji zaposjedosmo istočno od Urmijskog jezera grad Tabris, da zaštitimo bok.

* Bečki općinski starješine proti Jugoslaviji. Dospisni ured sa sazajavanja vrijednom marljivošću javlja: Bečko općinsko vijeće u današnjoj (13. lipnja) je sjednici prihvatilo prijedlog gradskog vijeća, prema kojem uopćina Beč protestuje protiv nastojanja oko uspostave jugoslovenske države, nastupa za osnutak njemačke nautičke škole u Trstu te pozdravlja savez s njemačkim carsvom kao jedino jamstvo za tajni mir i uspješnu budućnost naroda Austrije. Socijalni demokrati suzdružili su se od glasanja. — Bečki su općinski oci (oni, kojima je Czerinja govorio o ve- izdajništvu Čeha i pred kojima je zvao Nijemce i Mađžare u boru proti svim ostalim narodima) zaključili svoj protest proti Jugoslaviji. Mi ćemo opet za odmazdu na prvom skupštini u Škafarju i Skafarju izreći svoje nepovjerenje bečkom načelniku i bečkim starješinama, te ćemo odlučno zahijevati da odstupe. Jer isto pravo, koje imaju Škafarji i Skafarji, da se miješaju u bečke općinske poslove, ima i bečka općina, da se miješa u Jugoslaviju.

* Jugoslavijansko pitanje u Budimpešti. Vijeće dr. Wekerle s ugarskim političarima nastupila su se u srijedu u pet sati po podne. Sudjelovali su ministar za Hrvatsku dr. K. Unkelhauer, ban Mihalović, podban Krišković, saborski podpredsjednik dr. Luknić, član gospodarske kuće grof Kulmer, te narodni zastupnici dr. Popović i Paleček. Konferencija, koja je trajala do osam sati na večer, bila je namijenjena financijskoj nagodbi između Ugarske i Hrvatske te gospodarskim pitanjima Hrvatske i Ugarske. Hrvatski su političari zahtijevali sjedinjenje svih jugoslavena u jednu jedinu državu, koja bi se imala pridružiti zemljama ugarske krune. Dr. Wekerle je primio na znanje izvještaje Hrvata, a da se nije i izrazio o tome, kako se riješenje namjerava i kako će stanoviti zauzeti ugarska vlada. U srijedu je stigao u Budimpeštu bosanski zemaljski glavar, da podaje svoje mišljenje o tom pitanju. U četvrtak prije podne nastavila su se vijećanja. — „Slovenec“.

* Plenarna sjednica poljskoga kluba bi sazvana za petak dne 21. o. mj. u Beč da primi na znanje izvješće parlamentarne komisije i provede izbor načelnika.

* I opet oni? To je naslov uvodnog članka, koga gradačka „Arbeiterwille“ posvećuje njemačkim nacionalistima. U njemu veli, da njemački nacionalci hoće zapriječiti zasjedanje parlamenta, samo da spase sadašnju vladu i njezinog ministrapredsjednika. Dalje piše njemački socijalistički list, da i njemački narod u Austriji želi parlamentat, i da se tomu narodu ne može zatvoriti oči grdjenjem zlih Čeha i prkosnih Vindišara (Slovenača). Njemački narod znađe, da Česi i Jugoslaveni nisu proti parlamentu. Hoće li sada njemački nacionalci opet, da se raspusti parlamentat, kad i sama službeni „N. Fr. Presse“ veli: Parlamentat se mora spasiti. „Arbeiterwille“ završava: „Zar će opet biti oni, njemačkoonacionalni zastupnici, koji će slomiti vrat parlamentu i postaviti zidove apsolutizmu? Je li tako, deder na posao, posljedice će se pokazati“.

* Nijemci žele mir. „Augsburger Postzeitung“ javlja iz Gleiwitza, da je sam novo izabrani poljski zastupnik Korfanty priznao u zastupničkoj kući, e mu je njemački protukandidat svojim hucanjem za nastavak rata olakotio izbornu agitaciju. Radi toga je u Glewitzu glasovalo 4000 Nijemaca za poljskog kandidata, koji zahtjeva, da se odmah sklopi mir.

* Produbljeni savez. U „Berliner Tageblattu“ piše dr. Lederer iz Beča o produbljenju saveza medju Njemačkom i monarkijom te kaže, da je izvjesne informacije dobio na mjerodavnim mjestima. Veli, da se kao trajanje protubljenja saveza uzima u račun rok od 20 godina. Govoreći o raznim pitanjima između obiju država veli, da misao jedinstvenog novca nije kod vodećih krugova mogla prodirjeti. Prije nego se predje na raspravu o pravom problemu produbljenja saveza morat će se riješiti prije još neka vrlo teška pitanja. Dok se Njemačka i priključenjem baltskih pokrajina ne bi uvelike promijenila, danas još naprotiv nije jasna buduća fizlognomija Austro-Ugarske, stoga će se kod pregovora s grofom Burianom raspravljati o poljskom i jugoslavenskom pitanju. Grof Burian zastupat će u Berlinu austro-poljsko riješenje poljskoga pitanja, dok njemački krugovi zastupaju pravac riješenja, da se iz kongresne Poljske učini

samostalna država, koja bi se priključila centralnim vlastima. Ali vladini krugovi Austro-Ugarske misle, da bi ovo riješenje učinilo Poljake neprijateljima centralnih vlasti i da se odjeljenje Galicije od Kongresovke ne bi moglo trajno održati bez vrlo teškog ugroženja Austro-Ugarske. Čini se, da se sada i ugarska vlada snašla s riješenjem poljskog pitanja u austro-poljskom smislu. Kako izgleda, izmijenjena je kombinacija po kojoj bi se Bosna i Hercegovina sjedinjene s Hrvatskom i Slavonijom u uski državopravni odnošaj, priključile zemljama ugarske krune, drugom jednom osnovom. Ugarska vlada sada navodno želi, da Bosna i Hercegovina dodju prema Ugarskoj u sličan odnošaj, kakav je dosada postajao za Hrvatsku i Slavoniju, a da se Dalmacija, Hrvatska i Slavonija s druge strane u nekom izvjesnom jedinstvu priključe (P) Ugarskoj. Naravski da riješenje tih pitanja predočuje i probleme od velike nutarnjo-političke i parlamentarne važnosti za Austriju kao i za Ugarsku. Već raznolikost problema daje razaznati, da berlinski pregovori grofa Burijana ne mogu doskora dovesti do izvjesnih utanačenja. — Dalje veli Lederer, da su na sastanku cara, Villma i kralja Karla u njemačkom glavnom stanu bila utanačena samo radela obnove saveza a sva su politička, vojnička i gospodarska pitanja ostavljena, da se kasnije potanko rasprave. — Grof Burian rekao je u jednom intervjuu dru. Ledereru između ostaloga ovo: O novoj mirovnoj ponudi protivnicima ne može biti ni govora, dok vodeći državci u neprijateljskim zemljama imaju ovakva shvatanja, kako je Lloyd George zastupao neki dan na jednom banketu. Dok neprijateljski državci tako govore ne preostaje nam ništa drugo, nego da se odlučno branimo, ali to ništa ne mijenja naše spremnosti za mir ni čestita volje, da dodjemo do sporazuma.

Iz bivšeg ruskog carstva.

„Kijevskaja Mysl“ javlja iz Odeca, da na brodom crnomorske mornarice u Novo Rosijsku vlada sve veći nered i propada stega. — U Sebastopolu izjavili su se inženiri i radnici solidarni sa stavkajućim radnicima. Iz Bakua se javlja, da se tamo raspada boljševišvo. — Vlada Georgije sastavljena je od umjerenih socijalista kao Armčavilja i Čehenkelija. Sastavljeno bi koaliciono ministarstvo, u kojem učestvuju dapače i nacionalni demokrati. U Novo Čerkasku vode se pregovaranja između Kubanske i podonske republike te Georgije i jugoslovenskog saveza gorskih plemena, da bi se postignuo savez tih novih država. — Javljaju iz Zitricha, da prisilno novačenje, koje je naredio Lenin, nalazi posvuda na otpor. I sama crvena garda gubi svaki savez. Gotovo sve novine, medju njima također one socijalnih revolucionaraca, bile su prlvremeno obustavljene. U Moskvi i u Petrogradu bile su upršene brojne osobe.

Kijev, 14. (D. u.) Eichhornova vojna skupina objavljuje danas slijedeću brzojavku na generalfeldmarsala Eichhorna: Vašoj Ekscelenci javljam o uspjehu meni podvrgnutih četa zapadno od Taganroga. Mi smo malone uništili boljševičku crvenu gardu, koja stoji pod zapovjedništvom nekog češkog časnika i koja se je u jakosti od 10.000 momaka, dolazeći iz Jajska, već 20. t. mj. iskrcala na ovoj obali Azovskog zaljeva te je napredovala, da navali na Taganrog. Dosada smo nabrojili oko 3000 mrtvih od boljševičke garde, ne ubrojivši one, koji su se potopili. Naši su gubici maleni.

Iz slavenskog svijeta.

Iz Slovenije. Henrik Tuma, ugledni slovenski socijalni demokrat, pripoćuje u tršćanskom „Lavoratoru“ opširan članak, u kojem pretresuje pitanje pripadnosti Trsta, te govori o politici Čehoslovaka i Jugoslavena iza poznate svibanjske deklaracije i opisuje ujedno kakvo stanovište je prema toj deklaraciji i politici zauzela češka i slovenska socijalna demokracija. Dotiče se također praških svečanosti, te veli, da su te svečanosti bile priredjene od češke buržoazije, kojoj stoji na čelu dr. Kramar. O svibanjskoj deklaraciji i češkoj i jugoslavenskoj veli, da imaju svoje vrelo u londonskoj konferenciji, koja se obdržavala travnja prošle godine. Ističe kako je tobože krivim putem udarila jugoslavenska politika, zahtjevajući za Jugoslaviju Trst i jadransku obalu, na kojoj stanuju Jugoslaveni. Jugoslavenska i češka politika da je postala šovinistička, jer da Česi hoće svoju isto-rijsku državu, u kojoj bi sahranili oko 2 i pol milijuna Nijemaca a Jugoslaveni opet da hoće za svoju Jugoslaviju talijanska područja, dok i jedni i drugi govore o samoodređenju naroda. Zauzimalje se za to da Trst postane slobodan grad. Sam je članak veoma lijep i u mnogočem poučan i temeljit, no nije nikako spadao u „Lavoratore“. Većih šovenija nije moguće ni pomisliti od onih, koje zastupa „Lavoratore“, pa taj list ni ne može zato biti tribinom prijetnji i nestručnih govornika. Ulagivanje pak Pittoniju i Puecheru, talijanskim tršćanskim „socijalističkim“ prvacima jest posvema bez razloga, jer može li se reći da su ikoli socijaliste shvatili riječ „demokrata“ i „demokracija“ nepošteno, to nisu ni

češki ni slovenski, već u prvom redu Pittoni, Puecher i drugovi. Jer nema vlade u Austriji, a kojim nisu spletkariji ti revolucionarni socijaliste, kako im veli Tuma. Može se pak tiče napadaja na Čeha, osjeća se, kako Tuma pozna Čeha samo teoretski i krivo, te ne može razumjeti, da Nijemci u Češkoj ne tvore nigdje kompaktne cijeline, već su porazbacani po zemlji, kamo su se onda, kad su im bile prilike naklonjene, doseljavali. —

U Koruškoj su promisla ove godine samo dva slovenska mladomsnika, dok se je treći Slovenac, Krainer, pod njemačkim pritiskom koji i u celovačkom sjemeništu vlada, odnargdio.

Iz češkog svijeta. Pred nekoliko dana bilo je govora o velikim svečanostima česko-slovačkim, koje su se obdržavale u Rimu. „Prager Tagblatt“ donosi o tome još i ove potankosti, koje da je priposlao rimski izvištitelj listu „Daily Mail“: Osim ministra-predsjednika Orlanda, engleskog nasljednika prestolja i izaslanika sporazuma bijahu prisutne sve istaknute ličnosti rimskoga društva. Zastava, koju je nosio časnik, bijaše u češkim narodnim bojama (crveno-bijela) s modrom slavenskom bojom. Grbovi Česke, Moravske i Slovačke. Talijanske žene izvezale su na barjaku geslo: „Rad, Ljubav, Vjernost!“ Usred vijenca, izvezenog iz zlatnih cvijetova, stajale su sudbonosne god. 1920.—1918. Najavečani trenutak bijaše onda, kad se zapjevala češka himna: „Kde domov můj“ (u engleskom prevodu: „Where? — where is my native land? The very waters seek it“). — Knez Colonna, rimski župan, progovorio je u ime Rima, Orlando je veličao uznešenost svečanosti, koja imade u Pragu svoju drugu stranu u pozivljanju naroda, koji opet traži slobodu. Češki je časnik, na to zahvalio i pristao, da će zastava biti ponosena u triumpfu sve do granica njegove slobodne zemlje. — Primili smo prvi broj literarnog tjednika „Cesta“, što ga izdaju češki književnici, koji bijahu okupljeni oko „Narodnih Listiju“. Redakcioni zbor „Narodnih Listiju“ javlja nam, da će urednici tog lista izdavati sada redovito svoje publikacije, da ostane uvijek živi stik između čitalaca i njihovih objavljenih novinara. Ujedno nam je bio poslan oisak lista praškog gradskog fizičara dra. Proházke, koji predlaže da dosadašnji pretplatnici „Narodnih Listiju“ ostanu i nadalje njihovi pretplatnici, kako bi bilo postarano za urednike i osoblje koje je pri listu bilo zaposleno. On piše: „Mi pretplatnici „N. L.“ ne možemo mučke snesti prostu policijsku obustavu svog organa: A glasni protest nam današnje prilike omogućuju“. Za to predlaže: „Ostajmo i iza obustave lista njegovi pretplatnici, plaćajmo i nadalje pretplatu za cijelo doba, što list ne će izlaziti: Za osoblje lista i njegov spas i u znak našeg ponosnog, tihog ali čvrstog protesta“. — Slava narodu i muževima, koji su kadri to izvesti! — U ponedjeljak dne 3. t. m. posjetio je, kako javlja „Venkov“, poslanik Klofač političke osudjenike u vojničkoj kaznišnici u Terezinu. S njim bijahu redaktori Cyril Dušek i Emil Spatny. Poslanik Klofač govorio je sa šestoricom političkih utamničenika, koji su za vrijeme rata bili osudjeni radi zločina, što su ih počinili u vojničkom plaštu, na koje se nije protezala amnestija, pa makar su njihovi sukriivci, koji su slučajno bili osudjeni u civilnom odijelu, izišli iz amnestije 2. srpnja prošle godine iz kaznišnice. Medju kažnjenicima, s kojima je govorio Klofač, bijahu svi odsudjeni na tamnicu od 4—20 godina radi buntovnosti, velezdaje, uvrede Veličanstva itd. a jedan je medju njima (trgovac Pavao Jerábek) osudjen na smrt, te pomilovan na 20 godina tamnice, što je sudjelovao u češkim legijama u Rusiji i bio od Austrijanaca zarobljen. „Venkov“ javlja, da je posjet poslanika Klofača veoma utješio sve kažnjenike. U kaznišnici u Terezinu (u maloj tvrđavi) nalazi se sada preko osam što kažnjenika svih narodnosti (najmanje Nijemaca).

Domace vijesti.

Hrvatska za našu djecu.

Za nekoliko će se dana zaputiti djeca iz puljskog kotara u podnu Hrvatsku i Slavoniju, gdje će ih dočekati rođoljubna braća po jeziku i krvi. Ničim se Hrvatska i Slavonija nijesu tečajem rata tako iskazali i proćijeli, kao s ovim plemenitim činom spasavanja hrvatske, srpske i slovenačke djece od propasti i izgadjnjenja. Ova su djela riječijij dokaz za jedinstvo našeg troimenog imena nego li svi slavnostni i oduševljeni govori, sva raspravljanja, sve bučne skupštine. Braća po Hrvatskoj, Slavoniji i južnoj Ugarskoj kazala su nam svojim požrtvovnim nastojanjem, bez bitke i rekame, da je nadošlo vrijeme, da riječi zamijenimo radom i da izbavimo narod, kojemu prijeli najveća pogibe od krvočedne aždaje, našeg narodnog neprijatelja. Nemojmo zaboraviti, da je bio na našoj djeci u Gmündu i Steinkammu počinjen novi betlehemski pomor, da je apsolutizam išao za tim, da nam ubije tjelesno i duševno uzdanicu našu.

Gmündu po...
ad i neja...
vali su d...
sem narod...
toljubivoj...
ene i neč...
kan narod...
amo stiga...
povijest kr...
odom post...
atak naše...
u. Očajni...
cegovine...
ega narod...
oj nejakoi...
pivo kao...
y. Oyaj...
čanske ju...
nitog i...
oga narod...
na već st...
raviti, da...
enu već i...
Hrvatskoj...
goi sa uv...
njih u o...
čemo bra...
og, srpsko...
zapadnim...
dnjim sila...
ni, da su...
sku tjesni...
em narodn...
tim podo...
stil

Aprovi...
ijone k...
arnice...
ručeg mje...
čak VII...
dnike, ra...
ivrt kg z...
dkg ma...
anine (K...
3—) i...
Uz prik...
1 do 2...
Premantu...
utija hran...
mši sa...
anturškoj...
gijena (K...
ije, uz cij...

Novo...
ovijedi lu...
i sada ta...
dosad č...
tac, kao...
račnim na...

Za na...
oga križa...
rača se o...
vima srce...
oju ljub...
m su toli...
vo cesar...
istrijskom...
dno s os...
spješnije...
račaju u...
riža odaz...
revišnjega...
o svojim...
boljele u...
osti puča...
riža, da s...
obrinuti z...
ike. Obrat...
arom! I ves...
ošću i ves...
ana iz ru...
ar, što ga...
srдно dje...
ima ili br...
repije po...
juna, da i...
riž ne će...
ika i na p...
um, da se...
rače i dje...
ivo dovrš...
eka se. Š...
rvenog kr...
toj 14.

Ravn...
žne rata...
jegove ur...
illacherstr...

Pozdra...
adane Ru...
lje bratsk...
ašoj čarol...
asić.

Palme...
apomac...

točku napisao kakav slovenski list! Nijedna vješala ne bi bila dovoljno visoka za nas.

Zabranjen ulaz novina i časopisa iz antantnih i neutralnih država. Pod naslovom „Za smijati i plakati“ piše češki socijalistički list „Pravo Lidu“ slijedeće: Kako je poznato, Austrija je jedina ratujuća država u koju je zabranjen pristup svim političkim i nepolitičkim časopisima iz neprijateljske tuđine, a skoro svim časopisima iz neutralnih zemalja. U brojnim „veleizdajničkim procesima“ bila je osobito otešujuća okolnost, ako je dokazano, da je tko čitao koji broj tuđih novina. Na početku prošlogodišnje parlamentarne sezone bilo je dozvoljeno nabaviti za parlamentsku knjižnicu nekoliko glavnih listova iz neprijateljskih zemalja. Vlada je konačno na brojne urgencije objelodanila nedavno u „Wiener Zeitungu“ popis onih tuđinskih nepolitičkih časopisa, koji se smiju primati. Taj je popis zaista — austrijski. Od znamenitih literarnih, kulturnih i umjetničkih revija što se izdaju u Londonu, Parizu i Rimu, ne smije ni jedno u Austriju — a da i ne govorimo o političkim — osim dvaju „ilustrovanih listova o likovnoj umjetnosti. U popisu časopisa koji smiju k nama čitamo i imena onih „važnih“ organa: Londonski časopisi, „African Missionary“, „Catholic Mission“, talijanski misijonarski organ „Eco dell' Africa“ i njemu slični milanski zbornici „Misioni Cattoliche i Misioni della Compagnia di Gesu“ (organ tal. jezuita), zatim organi jezuita u Boulogni, nekoliko organa katoličke letergike, vijesti misijonarske stanice na rijeci Zambezi u južnoj Africi („Zambesi Mission Record“) i druge publikacije slične vrsti. Od drugih svjetskih časopisa smjet će sada dolaziti u Austriju list engleskih uzgajatelja pasa („Our dogs“), londonski časopis za širenje interesa za leptire, revija talijanskih benediktinaca, nekoliko sportskih listova i konačno znatan broj burzovnih časopisa, vojničko tehničkih i financijskih. Vidi se po tome koji su krugovi imali upliva na sastavljanje toga popisa, u kojem nema nijednoga srpskog ili ruskog lista. Ali možda kad bi izlazio na srpskom jeziku list o odstranivanju kurjih očiju ili ruski organ sabirača škatuljica za ciglice, onda bi i oni smjeli k nama. Osim toga ne nalazimo u popisu ni argentinsku reviju za indijanski pravopis i starine. Moguće će biti oglašena naknadno.

Bez kruha 50 dana! „Nar. List“ javlja: Pišu nam iz Kotora: Na javnoj skupštini, držanoj dne 26. pr. mj. bila je jednoglasno prihvaćena ova rezolucija: Gradjanstvo grada Korora, sakupljeno na javnoj skupštini, dne 26. svibnja, radi zle aprovizacije općinskoga aprovizacionoga odbora u Hercegovnom, kroz preko 50 dana izloženo gladi, uslijed pomanjkanja kruha i svih drugih hranivih sredstava, kojima druge aprovizacije u Dalmaciji raspolažu, s ogorčenjem prosvjeduje protiv jedne i druge aprovizacije i izrazuje svoje nepovjerenje. U isto doba pozivlje c. kr. kotarsko poglavarstvo u Hercegovnom, kao nadzornu vlast i c. kr. namjestništvo u Zadru, kao nadležnu oblast za aprovizaciju Dalmacije, da se ti odbori odmah preustroje tako, da budu u njima zastupani ljudi, koji imaju dovoljno vremena, volje i znanja, da savjesno vrše povjerenu im zadaću.

Strašna slika bijede u Turkoj. U Mosulu je pred kratko ponestalo više djece, a da nije nitko znao kamo, dok nije nekog dana manja djevojčica pripovijedala svojim starijima, da je njezina mala sestra otišla u kuću nekog Arapina, odakle se nije više vratila. Tada su pretražili cijelu kuću i našli u zdencu ostanke dvanaestorice umorene djece. Meso svojih žrtava je razrezao Arapin na male komadiće, ispekao ih i ponesao na trg, gdje je meso pod različitim imenima prodavao. Odsudjen je bio na vješala i obješen u prisutnosti svega mosulskog stanovništva. Majke su bile tako pobjesnile, da su Arapina, prije nego su ga objesili, napadale, grizle, vučle za kosu i bacale na nj kamenje, da je više mrtav nego živ došao pod vješala. („Slovenec“.)

Prosvjeta.

Ženski svijet. Poradi slagarskoga štrajka izašao je taj mjesečnik za kulturne, socijalne i političke interese jugoslavenskih žena kao dvobroj za mjesec svibanj i lipanj, te donosi slijedeće radove: Zofka Kveder: Narod sebi. — Maksim Dvorski: Velikoj majci. — Nevenka de Grisogono: Žena prema politici i rodoljublju. — I. R. Gazvoda: Svibnju. — M. S.: S puta u Zlatni Prag. — Dr.

Zdenka Marković: Marija Konopnicka, poljska pjesnikinja puka. — Božo Lovrić: Kletva. — Ksaver Meško: V iskušnjava. — I. C. Vukić: Isus naprama djeći. — Paulina Lebl: Moderna žena. — Miroslav Križič: Stih. — V. Corović: Nesreća. — Dr. A. Bazala: Romantički zvuci preporodnog doba. — Maja Nizetić-Culić: Kosovi. — Sestra: Žena u vojničkoj službi. — Zorka Sime Lazića: Da se razumijemo. — Dorenjka Pfanova: Pjesma ljubavi. — Vera Nažinić: Snaja. — Zofka Kveder: Narodni divadlo u Pragu. — Ksaver Meško: Gorje. — Ksenija Atanasijević: Završni dijalog. — Dr. Milan Popović: Žene i naši zakoni. — Ivan K. Ostojić: Iz „Uspomena“. — F. M. Dostojevskij: O smrti svog djeteta. — Prosvjeta: Českinje i ženski studij u Češkoj (Z. K.). — Predavanje za Hrvatice u Zadru (—r—). — Naše studentkinje (Milan Kašanin). — Socijalni interesi žena: Rad narodnih žena oko spasavanja naše djece u Dalmaciji (dr. B.). — Radna dužnost žena (dr. I. Votar). — Položaj neudate žene prema udatoj (Z. K.). — „Milostiva“ (Gjorgje Končan). — Mi i žene (Gjo-ko). — Naša pisma. — Prinosi „Ženskom svijetu“. — Godišnja preplata „Ženskoga svijeta“ iznosi K 20.—, ovaj dvobroj K 4.—. Narudžbe šalju se na urednicu Zofku Kveder-Demetriović, Zagreb, Pantovčak 1 b.

Javna zahvala.

Ganutim srcem zahvaljujemo svim rođacima, prijateljima i znancima, osobito dobrotivlj gospodji Ruži Travičić iz Šijane i svim onima, koji su nas u teškoj žalosti prigodom gubitka našeg sina

Davorina-Marijana

bilo na koji način tješili i milog anđelka do groba doprnatili.

Kanfanar, 16. lipnja 1918.

Antun i Karla Guštin.

Potpisite

8. ratni zajam!

U času, u kojem je ratni položaj na svim frontama pogodniji nego ikada te se poradi svršetka rata na istoku možemo također nadati brzih gospodarskih olakšica, nudi se ponovno prilika, da ojačamo gospodarsku opremlu naše države financijskom operacijom, koja, kako istina, danas upoznava svatko, znači ujedno za svakog pojedinca najkorisniji i najsigurnije uložnje novca.

Stanovništvo je Trsta i Primorja u teškim vremenima, kada neprijatelj stojiše u zemlji, dično sudjelovalo kod prijašnjih ratnih zajmova. Očekijem potpunim pouzdanjem, da će i ovaj put učiniti sve, da će uspjeli 8. ratni zajam, držeci pred očima uvijek veći cilj: da se dokaže neprijatelju nepokolebiva sila države te tako prinosi brzom svršetku rata, od kojeg je upravo ovdje u pograničnoj pokrajini zavisan ponovni razvoj gospodarskog života i sav budućih naše puni procvat.

Zato potpisite, svaki po svojim najboljim silama, 8. ratni zajam!

Trst, dne 30. svibnja 1918.

C. kr. namjesnik:

Dr. barun FRIES-SKENE v. r.

Mali oglasnik

KINO CRVENOG KRIŽA

Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored

„Živ i mrtav jest 47“

bečka igra u 3 čina.

Početak:

2:45, 3:55, 5:05, 6:15 i 7:25.

Ulazne cijene za ovaj film I. mjesto K1:20; II. mjesto 60h

Ući se može kod svake slike.

Ravnateljstvo si pridržale pravo promijeniti raspored.

Izvršni toaletni sapun po K 5.—, 7:50, 9:50 kao što i fotografiske predmete otpošlije pouzećem K. Kortan — Pazin (Istra).

Rabljeno pokueštvo

kupeje i prodaje tvrtka

Filip Barbanč

Šišanska ulica.

Oglasujte

u „Hrvatskom Listu“!

„Kreditno i eskomptno društvo“

Pula trg Custoza 48

prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak, te isplaćuje uloške po dogovoru, bez obzira na ratno doba u svakoj visini. Uredovni satovi samo od 4 do 5 po podne.

SAPUN „FANIA“

Sapun „FANIA“ je izvrstan „sapun“ za umivanje. Vam nadomješćuje svaki skupi „toaletni sapun“, najno iznašaše kemijske znanosti od prof. dra. Darmstädter dra. Perla; izvrstno se pjeni, ugodnog mirisa, te ne bi s manjkati u nijednom kućanstvu — za vještike nenadoknad izvrstan predmet za trgovce i kućarice, i elegantna kutija 36 ukuno opremljenih komada K 30.— zajedno sa poštarin — pouzećem, jeftinija vrst sa mirisom od ljubele K 40 kom. K 17.—. Manje od 1 kutije po vrsti se ne šalje. Uzorci se ne davaju. Ekspert Wertheimer Zagreb, Marov ulica.

Boja za sukno

nve vrsti za prodaju na male, i omot 80 filit

Cijena po 100 komada:

Table with 2 columns: kod naručba od 100 omota, cijena. Rows: 100 omota K 40, 150 omota K 38, 300 omota K 36, 1000 omota K 34.

Razašilje franko pošt. pouzećem tvrtka:

I. V. Hajdaš

Bedekovčina (Hrvatska).

Poziv.

Istarsko pučanstvo je već toliko zrijelo, da ne treba tumačiti od koje je povjesničke važne potreba

potpisivanja

8. austrijskog ratnog zajma.

Tko pako nema toliko novca u gotovini da potpisao ratni zajam, taj neka se poslužuje c. kr. austrijskom vojničkom zakladom za udovice i siroč preporučeni potpisivanjem u obliku:

Osiguranja na ratni zajam

koje pruža priliku svakomu sa malim sredstvima potpisivati ratni zajam, a sa ispunitobom sve patriote dužnosti stara se i za svoju obitelj.

Potpisani ratni zajam isplati se po izmaksu osigurane dobe potpisatelju samom, ili, u slučaju smrti odmah njegovoj obitelji bez nikakvoga odbitka.

Ratno osiguranje sklapa se na temelju ugovora zaklade sa c. kr. prv. društvom za osiguranje „AUSTR. PHONIX“ u Beču; osiguranje je vladano od prvog časa potpisivanja za sve slučajeve smrti, osobito pako za smrt u ratu.

Uplaćeni već iznosi ne propadaju, kamati ratnog zajma urečunavaju se potpuno u korist osiguranog. Ne plaća se ni biljezi i postranskijh pristojbi niti ratne doklade! — Nitko neka se ne odriče svetih dužnosti dati državi potrebna sredstva na raspologanje!

Tko ne ispunjuje dužnosti, škod državnom savezu, dakle i sebi!

Prijave za 8. ratni zajam i za osiguranje na ratni zajam primaju naši povjerenici kao i kotarska poslovnica u Puli, trg Custoza br. 45, I. kat.

Predsjednik

c. kr. austr. vojn. zaklade za Istru, Trst i Gorice

Dr. FRANJO pl. RABL m. p.

Sjetite se naše požrtvovne „Družbe

sv. Cirila i Metoda“.

ZIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA U TRSTU, Via Ponte Rosso 7. Vlastita palača.

Dionička glavnica: K 100,000.000.—.

Pričuve: K 32,500.000.—.

Obavlja sve bankovne, burzovne i mjenjačne poslove najkulantnije.

Brzjavlj: Živnostenska-Trst.

CENTRALA U PRAGU UTEMELENA 1868.

Telefoni br.: 2157, 1078, 1089.

PODRUŽNICE: Beč, Brno, Budajovice, Friedek-Mistek, Karlsbad, Král. Hradeo, Iglava, Klatovy, Kolín, Kraków, Lwów, Melnik, Mor.-Ostava, Olomuo, Pardubice, Plsek, Pízenj, Prostějov, Relohenberg i Tábor.

Isposlava: OPATJIA

Isposlava: GRADEŽ

pojedini... JENA listu: U pretp... itavu god. K 48-... pologodišta K 24-... mjesečno K 12.—, m... eno K 4.—, u malop... 16 fl. pojedini b... SLAŠI primaju se... ravi lista trg Custoz... sodina IV. RATN... Beč, 16. (D... obim stranama... sesatne nagomila... veznike. Skupina... je na brojnim... ave. Zborovi g... izakako su sv... ona di Pjave i... reviso, neprija... ete genera'a puk... se iznenada ob... u Montella te s... tje. Genera' pje... anaom tijekom... ke. Broj zaroblje... 0.000. Zaplijenjen... ilike 50. Ina c... rvi juriš uspjeha... vadaujući sve z... rovalile su naše... ožaja te su k... rancuza i Engli... igli, mogli smo... amo. Istočno od... rdo Raniero pro... protiv uzbočno... inci uzalud juriš... protiv naših odje... njegovih prvih... omuni sukoble... skupinom, koju... ajem predhodni... a'om morali naj... rive, u odsjeku... talijancima Sass... u naši prokušar... od čega su dop... ejska topa. —... mj. ponovnu... Poglavica genera... Ber'in, 16... službeno javlja:... ces'o'onasljednik... sjeverno od Be... nične navače, k... Locona provalio... Na ostaloj je fu... ničena na izvič... večer oživio sje... sjeverno od So... prijesto'onasljed... zapadno od No... jačana bojna d... Francuza na D... padno od Dom... gubitke napada... Viliers Cotteret... svoju 34. zračn... Iz stana r... na večer: Naše... kaošto na vis... Pjave u neprija... vijesti o deset t... i Francuza. To... Javlja ju iz... njoj sjednici za... star-predsjednik... nočas ofenzivu... upletena u boj... stoko opstrelja... šačka navala n... gle dol sata p... lijevaju naval... nje komore i t... metnuo, da ozl... pretjeravanja... stojnom ozbilj... oslanja na pov... vodstvo i naše... nikad posumnj... nika. (Ponovno... nik Chirardia (... zaposjednutih p... mir, koji neće... vima. Zastupni... i najvrucije žel...